

การพัฒนาประสิทธิผลการดำเนินงานการตรวจสอบภายในของหน่วยบริการปฐมภูมิ เครือข่ายโรงพยาบาลร้อยเอ็ด

The Development of the Effectiveness Operation Internal Audit of Primary Care Unit Roi Et Hospital Network

กาญจนา โทหา* นิตยาพร พันโน**

Kanjana Thoha, Nittayaporn Phanno

Corresponding author: E-mail: kanja.thoha@gmail.com

(Received: February 7,2023 ; Revised: February 16,2023 ; Accepted: March 10,2023)

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาสภาพปัญหา พัฒนาและประเมินประสิทธิผลการตรวจสอบภายในของหน่วยบริการปฐมภูมิ เครือข่ายโรงพยาบาลร้อยเอ็ด

รูปแบบการวิจัย : การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) แบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR)

วัสดุและวิธีการวิจัย : ประชากร ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานการเงิน การบัญชีและพัสดุในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 18 แห่ง กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านการเงิน การบัญชี และด้านพัสดุในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 54 คน ตั้งแต่เดือนมีนาคม – สิงหาคม 2565 เครื่องมือวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์ ข้อมูลทั่วไป แบบสัมภาษณ์ความรู้ ทักษะคิดและพฤติกรรมในการตรวจสอบภายใน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน Paired t-test

ผลการวิจัย : กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (79.6%) อายุ 46- 55 ปี (33.3%) สถานภาพสมรสคู่ (64.8%) จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า (63.0%) อาชีพรับราชการ (98.1%) ตำแหน่งเจ้าพนักงานสาธารณสุข/เจ้าพนักงานทันตกรรม (35.2%) รายได้ 30,001 บาทขึ้นไปต่อเดือน (61.1%) ทักษะคิดและพฤติกรรมการตรวจสอบภายในอยู่ในระดับสูง (100.0%) ขั้นตอนการพัฒนาประสิทธิผลการตรวจสอบภายในเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิโรงพยาบาลร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์บริบท สภาพปัญหา 2) สอบถามความรู้ ทักษะคิดพฤติกรรม 3) การเสริมสร้างสมรรถนะ 4) จัดทำคู่มือ 5) จัดทำแบบสอบถาม 6) กำกับ ติดตามและประเมินผล กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยหลังอบรมมากกว่าก่อนการอบรม ($p < .001$)

สรุปและข้อเสนอแนะ : การอบรมให้ความรู้ และการจัดทำคู่มือแนวทางการตรวจสอบภายใน ส่งผลให้หน่วยบริการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับ ถูกต้องมากขึ้น

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ; การตรวจสอบภายใน; หน่วยบริการปฐมภูมิ

*นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ โรงพยาบาลร้อยเอ็ด

**เจ้าพนักงานสาธารณสุขชำนาญงาน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมืองร้อยเอ็ด

ABSTRACT

Purpose : To study the problem, develop and evaluate an effectiveness of internal audits of primary care units at Roi-Et Hospital network.

Study design : Action Research using the research process participatory action.

Materials and Methods : 54 of participants consisted of 18 sub-district health promoting hospitals. The sample were personnel working in finance, accounting and procurement in sub-district health promoting hospitals that using the purposive sampling method, and from March to August 2022. The instructional research were a general information interview form, a knowledge interview form, attitudes and behaviors in internal auditing. Descriptive statistics were used: frequency, percentage, mean and standard deviation, and inference statistics, Paired t-test.

Main findings : Most of the sample were female (79.6%), aged 46-55 years old (33.3%), marital status (64.8%), bachelor's degree or equivalent (63.0%), civil servant occupation (98.1%), public health officer/dental officer (35.2%), earning 30,001 baht or more per month (61.1%) Internal audit attitude and behavior was high (100.0%). The steps to develop effectiveness of internal audits in primary care unit network of Roi -Et Hospital consisted of; 1) context analysis, problem condition 2) knowledge inquiry. Behavioral attitudes 3) Capacity building 4) Manual preparation 5) Review form, and 6) Supervision, monitoring and evaluation. The sample had mean scores after training than before training ($p < .001$).

Conclusion and recommendations : Training and preparation of an internal audit guideline manual resulting in service units comply with rules, regulations and regulations more accurately.

Keywords : Effectiveness; Operation Internal Audit; Primary Care Unit.

---

* Public Health Technical Officer Professional Level, Roi Et Hospital.

** Public Health Officer, Experienced Level, Muang Roi Et Public Health Office.

บทนำ

การตรวจสอบภายในมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารองค์กรซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการกำกับดูแลกิจการที่ดีเพื่อเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานภารกิจมีประสิทธิภาพประสิทธิผลป้องกันหรือลดความเสี่ยงความผิดพลาดเสียหาย การไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความเสียหายทางการเงินทางด้านชื่อเสียงขององค์กร¹ จากการตรวจสอบภายในของคณะกรรมการตรวจสอบภายในระดับอำเภอ CUP โรงพยาบาลร้อยเอ็ด ในปี พ.ศ.2564 ได้เข้าหน่วยรับตรวจหน่วยบริการปฐมภูมิโรงพยาบาลร้อยเอ็ด 18 แห่ง ผลการตรวจสอบภายในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางแห่งพบว่า หน่วยรับตรวจได้ถือปฏิบัติเป็นไปตามกฎหมายระเบียบฯ ข้อบังคับและกฎเกณฑ์ต่างๆ แต่ยังมีข้อผิดพลาดทั้งนี้ได้แนะนำแก้ไขในขณะที่ตรวจ ซึ่งยังมีข้อตรวจพบที่มีนัยสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไข 3 ด้าน 1) ด้านการเงิน พบว่าไม่ปฏิบัติตามระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาเงินและการนำส่งคลัง พ.ศ. 2551 เช่น ไม่ได้จัดทำทะเบียนคุมใบเสร็จรับเงิน จัดทำรายงานเงินคงเหลือประจำวันไม่สอดคล้องกับบัญชีเงินสด การจ่ายเงินแก่เจ้าหน้าที่บางกรณี เจ้าหน้าที่การเงินไม่ได้หักภาษี ณ ที่จ่าย 2) ด้านบัญชี พบว่าบันทึกบัญชีเงินสดไม่ครบถ้วน ไม่เป็นปัจจุบัน บันทึกบัญชีในคอมพิวเตอร์โดยไม่ได้พิมพ์ข้อมูลมาจัดเก็บไว้เป็นหลักฐาน 3) ด้านพัสดุ พบว่าสัญญาจ้าง/ใบสั่งจ้าง ไม่ได้ติดอากรแสตมป์ หรือติดอากรไม่ครบตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด การจัดทำชุดขออนุมัติซื้อ/จ้างไม่ถูกต้อง มิได้จัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สิน/หรือจัดทำแต่ไม่เป็นปัจจุบัน/ไม่ถูกต้อง/ไม่ครบถ้วน จัดทำบัญชีวัสดุไม่ถูกต้องไม่เป็นปัจจุบันยอดคงเหลือไม่ถูกต้อง ไม่มีรหัสหมายเลขครุภัณฑ์กำกับที่ตัวครุภัณฑ์ คำสั่งมอบหมายผู้รับผิดชอบด้านการเงิน บัญชีและพัสดุไม่เป็นปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัญหา พัฒนาและประเมินประสิทธิผล การตรวจสอบภายในของหน่วยบริการปฐมภูมิเครือข่ายโรงพยาบาลร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นการศึกษาเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานการเงิน การบัญชีและพัสดุในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 18 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านการเงิน การบัญชี และด้านพัสดุในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ประกอบด้วย นักวิชาการสาธารณสุข พยาบาลวิชาชีพ เจ้าพนักงานสาธารณสุข เจ้าพนักงานทันตกรรม แพทย์แผนไทย หรืออื่นๆ จำนวน 54 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวบรวมความรู้ประสบการณ์ และแนวคิดมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น แบบทดสอบถามความรู้ทัศนคติ พฤติกรรมในเรื่องการตรวจสอบภายในประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ ตำแหน่ง รายได้เฉลี่ยต่อเดือน รวมทั้งหมด 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบภายใน ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับระเบียบการเงิน การบัญชี และพัสดุ รวมทั้งหมด 20 ข้อ คะแนนรวมทั้งหมด 20 คะแนน โดยใช้คะแนนคำตอบที่ถูกต้อง 1 คะแนน คำตอบผิด 0 คะแนน และแบ่งเกณฑ์ของคะแนนเป็นระดับความรู้เชิงเกณฑ์ของ Bloom² ดังนี้

ระดับความรู้ดี หมายถึง ได้คะแนนความรู้ตั้งแต่ 80 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป (16-20 คะแนน)

ระดับความรู้ปานกลาง หมายถึง ได้คะแนนความรู้ตั้งแต่ 60-79 เปอร์เซ็นต์ (12-15 คะแนน)

ระดับความรู้ต่ำ หมายถึง ได้คะแนนความรู้ต่ำกว่า 60 เปอร์เซ็นต์ (0-11คะแนน)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับการตรวจสอบภายใน จำนวน 9 ข้อ คะแนนรวมทั้งหมด 27 คะแนน โดยใช้คะแนนคำตอบ ดังนี้

เห็นด้วย หมายถึง เมื่อท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น 3 คะแนน

ไม่แน่ใจ หมายถึง เมื่อท่านมีความไม่แน่ใจกับข้อความนั้น 2 คะแนน

ไม่เห็นด้วย หมายถึง เมื่อท่านไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้น 1 คะแนน และแบ่งเกณฑ์ของคะแนนเป็นระดับเจตคติเรื่องการตรวจสอบภายใน อิงเกณฑ์ของ Bloom² ดังนี้

ระดับทัศนคติดี หมายถึง ได้คะแนนความรู้ตั้งแต่ 80 เปอร์เซนต์ขึ้นไป (21-27 คะแนน)

ระดับทัศนคติด้านกลาง หมายถึง ได้คะแนนความรู้ตั้งแต่ 60-79 เปอร์เซนต์ (17-20 คะแนน)

ระดับทัศนคติดำ หมายถึง ได้คะแนนความรู้ต่ำกว่า 60 เปอร์เซนต์ (0-16 คะแนน)

ส่วนที่ 4 แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการปฏิบัติตัวในเรื่องการตรวจสอบภายใน รวมทั้งหมด 5 ข้อ โดยใช้คะแนนคำตอบ ดังนี้

ปฏิบัติทุกครั้ง หมายถึง เมื่อท่านได้กระทำทุกครั้ง 3 คะแนน

ปฏิบัติบางครั้ง หมายถึง เมื่อท่านได้กระทำทุกครั้งหรือกระทำเป็นครั้งคราว 2 คะแนน

ไม่ปฏิบัติเลย หมายถึง เมื่อท่านไม่กระทำสิ่งนั้นเลย 1 คะแนน และแบ่งเกณฑ์ของคะแนนเป็นระดับการปฏิบัติเรื่องการตรวจสอบภายใน อิงเกณฑ์ของ Bloom² ดังนี้

ระดับการปฏิบัติดี หมายถึง ได้คะแนนความรู้ตั้งแต่ 80 เปอร์เซนต์ขึ้นไป (12-15 คะแนน)

ระดับการปฏิบัติปานกลาง หมายถึง ได้คะแนนความรู้ตั้งแต่ 60-79 เปอร์เซนต์ (9-11 คะแนน)

ระดับการปฏิบัติต่ำ หมายถึง ได้คะแนนความรู้ต่ำกว่า 60 เปอร์เซนต์ (0-8 คะแนน)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์ 3 ท่านเป็นผู้ตรวจสอบ

เครื่องมือ วิเคราะห์หาความเที่ยงของแบบสอบถามความรู้โดยใช้วิธี คูเดอร์และริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson formula) KR-20 หลังจากนั้นจึงนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งแบบสัมภาษณ์ ความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญและทดสอบความเชื่อมั่นโดยวิธีอัลฟาของครอนบาค มีค่าเท่ากับ 0.71, 0.75 และ 0.70 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประชาสัมพันธ์จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมความเสี่ยง และการตรวจสอบภายในของหน่วยงานระเบียบกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินบำรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องด้านการเงิน พัสดุ

2.ชี้แจงวัตถุประสงค์ เพื่อให้บุคลากรเข้าใจวิธีการเก็บข้อมูลอย่างถูกต้อง ตัวแทนบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเครือข่ายโรงพยาบาลร้อยเอ็ด จำนวน 54 คน

3.ระยะเวลาศึกษาเดือนมีนาคม – สิงหาคม 2565

4.ตรวจสอบความถูกต้องและจัดเตรียมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ประมวลผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไป ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการจัดการตรวจสอบภายใน ใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

2. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ก่อนและหลังการอบรมใช้ Paired t-test

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ระยะ

ระยะเตรียมการ (Pre-research phase) โดยการสร้างความสัมพันธ์กับบุคลากรเนื่องจากการวิจัยเป็นการศึกษามีส่วนร่วมของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานประจำต้องมีความน่าเชื่อถือ ติดต่oprะสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเครือข่ายโรงพยาบาลร้อยเอ็ด

ระยะดำเนินการวิจัย (Research phase) โดยใช้วงจรการจัดการแบบ Deming หรือที่เรียกทั่วไปว่าวงจร P-D-C-A ซึ่งมีขั้นตอนในการศึกษา 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา ข้อมูลพื้นฐานในด้านความรู้ ทักษะคนดี และพฤติกรรมเกี่ยวกับการตรวจสอบภายในเพื่อหารูปแบบในการตรวจสอบภายในที่เหมาะสม

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางการแก้ไขปัญหาคัดเลือกวิธีการแก้ไขปัญหา งบประมาณ เวลา แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายในระดับอำเภอ จัดประชุมคณะกรรมการ เสริมสร้างสมรรถนะแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงาน จัดทำแนวทางการตรวจสอบภายใน จัดทำแบบสอบถามด้านการเงิน การบัญชี พัสดุ

ขั้นตอนที่ 3 การวางแผนดำเนินงานแก้ไขปัญหาโดยกำหนดแผนปฏิบัติงาน ประกอบด้วยกิจกรรม/โครงการ วิธีดำเนินการ ระยะเวลา และผู้รับผิดชอบ

ขั้นตอนที่ 4 การปฏิบัติตามแผนในขั้นตอนที่ 3 จะได้แผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาที่ชัดเจน และในขั้นตอนนี้จะปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ในการปฏิบัติตามแผนนั้นทางผู้วิจัย

จะมีหน้าที่ในการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 5 การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน

การพิทักษ์สิทธิ์และจริยธรรมการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมศึกษาการศึกษาวิจัยในมนุษย์โรงพยาบาลร้อยเอ็ด เลขที่ใบรับรอง RE023/2565 และขออนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 54 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (79.6%) อายุระหว่าง 46- 55 ปี (33.3%) สถานภาพสมรสคู่ (64.8%) จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า (63.0%) ประกอบอาชีพรับราชการ (98.1%) ตำแหน่งเจ้าพนักงานสาธารณสุข/เจ้าพนักงานทันตกรรม (35.2%) และรายได้ 30,001 บาทขึ้นไปต่อเดือน (61.1%) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของลักษณะทางประชากร (n=54)

ลักษณะทางประชากร	จำนวน(ร้อยละ)
อายุ (ปี)	
25- 35	15(27.8)
36 - 45	9(16.7)
46 - 55	18(33.3)
56 - 60	12(22.2)
Mean = 44.29, SD. = 10.68, Min = 25.00, Max = 60.00	
เพศ	
ชาย	11(20.4)
หญิง	43(79.6)
สถานภาพสมรส	
โสด	15(27.8)
สมรส	35(64.8)
หย่า/ร้าง/หม้าย	4(7.4)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร	จำนวน(ร้อยละ)
ระดับการศึกษา	
อนุปริญญา/ปวส.	4(7.4)
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	34(63.0)
สูงกว่าปริญญาตรี	16(29.6)
อาชีพ	
รับราชการ	53(98.1)
ลูกจ้างรายเดือน/รายวัน	1(1.9)
ตำแหน่ง	
ผู้อำนวยการ รพ.สต.	13(24.1)
นักวิชาการสาธารณสุข	11(20.4)
พยาบาลวิชาชีพ	8(14.8)
จพ.สาธารณสุข/จพ.พันตกรรม	19(35.2)
อื่นๆ แพทย์แผนไทย	3(5.5)
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน / บาท	
10,001 – 15,000	3(5.6)
15,001 – 20,000	3(5.6)
20,001 – 25,000	12(22.2)
25,001 – 30,000	3(5.6)
มากกว่า 30,001	33(61.1)
Mean = 17,500, SD. = 1.253, Min = 15,000, Max มากกว่า 30,001	

2. ความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบภายใน ระเบียบการเงิน การบัญชี และพัสดุ

เมื่อพิจารณาความรู้ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ก่อนอบรม ส่วนใหญ่มีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการตรวจสอบภายใน

ระเบียบการเงิน การบัญชี และพัสดุอยู่ในระดับปานกลาง (9.3%) ระดับสูง (90.7%) และหลังอบรมกลุ่มตัวอย่างมีความรู้อยู่ในระดับสูง (100.0%) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้ (n=54)

ระดับคะแนนความรู้	ก่อนอบรม	หลังอบรม
	n(%)	n(%)
ระดับต่ำ (0-11 คะแนน)	0(0.0)	0(0.0)
ระดับปานกลาง (12-15 คะแนน)	5(9.3)	0(0.0)
ระดับสูง (16-20 คะแนน)	49(90.7)	54(100.0)

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 54 คน หลังอบรมมีคะแนนเฉลี่ย **ขึ้นเท่ากับ 2.24 คะแนน (95%CI; 1.57,2.90) ดังแสดงใน** มากกว่าก่อนการอบรม ($p<.001$) โดยมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่ม **ตารางที่ 3**

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคะแนนความรู้ก่อนและหลังอบรม ความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบภายใน ระเบียบการเงิน การบัญชี และพัสดุ

คะแนนความรู้	n	Mean(SD)	Mean diff.(95%CI)	p
ก่อนอบรม	54	17.28(1.87)	2.24(1.57, 2.90)	<.001
หลังอบรม	54	19.52(1.14)		

3. ทักษะคิดต่อการตรวจสอบภายใน เมื่อพิจารณา **ทักษะคิดอยู่ในระดับสูง (100.0%) ดังแสดงในตารางที่ 4** ทักษะคิดเรื่องการตรวจสอบภายในของกลุ่มตัวอย่างมี

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับทักษะคิดต่อการตรวจสอบภายใน

ระดับการปฏิบัติตัว	จำนวน(ร้อยละ)
ระดับต่ำ (0-16 คะแนน)	0(0.0)
ระดับปานกลาง (17-20 คะแนน)	0(0.0)
ระดับสูง (21-27 คะแนน)	54(100.0)

Mean = 26.67, SD. = 0.672, Min = 25.00, Max = 27.00

4. พฤติกรรมในการปฏิบัติตัวในเรื่องการตรวจสอบ **กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องด้านการเงิน พัสดุ** ภายในเมื่อพิจารณาพฤติกรรมการปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่าง **ระดับสูง (100.0%) ดังแสดงในตารางที่ 5** พบว่า การปฏิบัติงานตามระเบียบกระทรวงการคลัง

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการปฏิบัติในการตรวจสอบภายใน

ระดับการปฏิบัติตัว	จำนวน(ร้อยละ)
ระดับต่ำ (0-8 คะแนน)	0(0.0)
ระดับปานกลาง (9-11 คะแนน)	0(0.0)
ระดับสูง (12-15 คะแนน)	54(100.0)

Mean = 14.98, SD. = 0.190, Min = 14, Max = 15

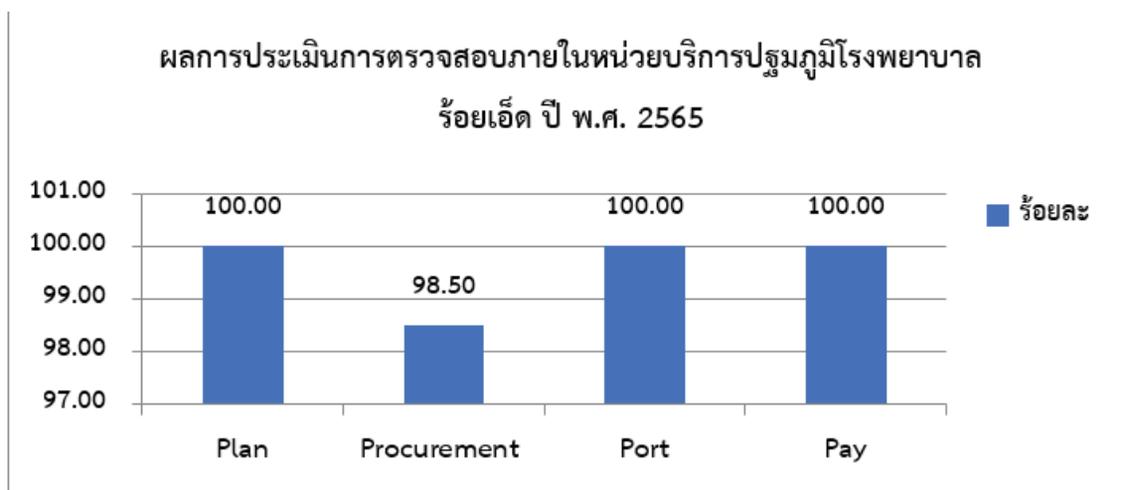
5. ประสิทธิภาพการดำเนินงานการตรวจสอบภายในของหน่วยบริการปฐมภูมิเครือข่ายโรงพยาบาลร้อยเอ็ด โดย 1) การวิเคราะห์บริบท สภาพปัญหาการตรวจสอบภายในของหน่วยบริการปฐมภูมิเครือข่ายโรงพยาบาลร้อยเอ็ด โดยใช้แบบสอบถามตามคู่มือแนวทางการตรวจสอบภายใน 2) การทดสอบถามความรู้ ทศนคติ พฤติกรรมในเรื่องการเงิน การบัญชี และพัสดุบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเครือข่ายโรงพยาบาลร้อยเอ็ด 3) การเสริมสร้างสมรรถนะบุคลากรผู้ปฏิบัติงานโดยการจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการตรวจสอบภายในระเบียบการเงิน การบัญชี และพัสดุ 4) จัดทำคู่มือแนวทางการตรวจสอบภายในหน่วยบริการปฐมภูมิเครือข่ายโรงพยาบาลร้อยเอ็ด เพื่อเป็นแนวทางและมาตรฐานในการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง 5) จัดทำแบบสอบถามตรวจสอบภายในด้านการเงิน การบัญชี และพัสดุ ตามมาตรฐานการตรวจสอบภายในสำนักตรวจสอบภายในกระทรวงสาธารณสุข และ 6) กำกับ ติดตาม ประเมินผล ตามหลัก 4P (Plan + Procurement + Port + Pay)

Plan ตรวจสอบแผนเงินบำรุงสอดคล้องกับแผนปฏิบัติงานประจำปี และแผนจัดซื้อจัดจ้างสอบทานกระบวนการจัดทำแผนจัดซื้อจัดจ้างประจำปี แผนจัดหาพัสดุประจำปี มีข้อมูลสำรวจความต้องการและข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี ประมาณการใช้ในปีต่อไป ข้อมูลปริมาณคลังคงเหลือ ข้อมูลราคาต่อหน่วย

Procurement สุ่มเอกสารเพื่อตรวจสอบกระบวนการจัดซื้อ/จ้างเป็นไปตามระเบียบกำหนด

Port รายงานเอกสารที่สุ่มตรวจ เอกสารด้านการเงิน ด้านพัสดุการรับจ่ายวัสดุ การรายงานคลังย่อย ทะเบียนคุมสินทรัพย์

Pay การบริหารการจ่ายหนี้ และการรับรู้เจ้าหนี้ การจ่ายหนี้ภายในระยะเวลาตามระเบียบกำหนดผลการประเมินการตรวจสอบภายในหน่วยบริการปฐมภูมิโรงพยาบาลร้อยเอ็ดโดยใช้หลัก 4P พบว่า หน่วยบริการปฐมภูมิโรงพยาบาลร้อยเอ็ดส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูงมาก (100.0%) รองลงมาอยู่ในระดับสูง (98.5%) ดังรูปภาพที่ 1

รูปภาพที่ 1 ผลการประเมินการตรวจสอบภายในหน่วยบริการปฐมภูมิโรงพยาบาลร้อยเอ็ด ปี พ.ศ. 2565

วิจารณ์

1. ความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบภายใน ระเบียบการเงิน การบัญชี และพัสดุความรู้ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ก่อนอบรมส่วนใหญ่มีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการตรวจสอบภายใน ระเบียบการเงิน การบัญชี และพัสดุอยู่ในระดับปานกลาง (9.3%) ระดับสูง (90.7%) และหลังอบรมกลุ่มตัวอย่างมีความรู้อยู่ในระดับสูง(100.0%) ผลการศึกษาในครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของประไพพรพรรณ โสภากและคณะ³ ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้ทางการตรวจสอบภายในกับประสิทธิผลการตรวจสอบภายในของผู้ตรวจสอบภายในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ผู้ตรวจสอบภายในสถาบันอุดมศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีการจัดการความรู้ทางการตรวจสอบภายในโดยรวม และเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก และผู้ตรวจสอบภายในสถาบันอุดมศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการตรวจสอบภายในโดยรวม และเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ทักษะเกี่ยวกับการตรวจสอบภายในของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ทักษะเกี่ยวกับการตรวจสอบภายในอยู่ในระดับสูง (100.0%) เท่านั้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของรมิตา อินใสและรววิทย์ เลาหะเมเทณี⁴ ได้ศึกษาทัศนคติของผู้รับตรวจและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของการตรวจสอบที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายใน กรณีศึกษาสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน พบว่าทัศนคติของผู้รับตรวจด้านความรู้ ความสามารถในลักษณะงานตรวจสอบภายใน ด้านวิธีการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายในด้านคุณลักษณะของผู้ตรวจสอบภายใน ด้านการรายงานผลและการติดตามผลการตรวจสอบและด้านจริยธรรมของผู้ตรวจสอบภายในมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายใน

3. พฤติกรรมการปฏิบัติตนการตรวจสอบภายใน อยู่ในระดับระดับสูง (100.0%) สอดคล้องกับผลการศึกษาของอาทิตยา ดิวงค์⁵ ได้ศึกษาประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน พบว่า (1) ระดับมาตรฐานการตรวจสอบภายใน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับประสิทธิภาพมากที่สุด (2) ระดับประสิทธิภาพการตรวจ

สอบภายใน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพมากที่สุด (3) บุคลากรสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินที่มีเพศและอายุต่างกัน มีระดับประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน (4) มาตรฐานการตรวจสอบภายในด้านคุณสมบัติและด้านการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในของสำนักงานตรวจสอบภายใน โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 92.5 (5) มาตรฐานการตรวจสอบภายในด้านคุณสมบัติและด้านการปฏิบัติงาน มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

4. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ความรู้ก่อนและหลังอบรมความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการตรวจสอบภายใน ระเบียบการเงินการบัญชี และพัสดุ พบว่า ก่อนอบรมส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง (9.3%) ระดับสูง (90.7%) และหลังอบรมกลุ่มตัวอย่างมีความรู้อยู่ในระดับสูง (100.0%) สอดคล้องกับการศึกษาของอรพรพรรณ แสงศิวะเวทย์⁶ ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงานตรวจสอบภายในมุมมองของผู้ตรวจสอบภายใน พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของงานตรวจสอบภายใน ประกอบด้วย คุณภาพของงานตรวจสอบภายใน การสนับสนุนจากผู้บริหาร การฝึกอบรมและการพัฒนาทักษะของผู้ตรวจสอบภายใน การติดตามและประเมินผล และความเป็นอิสระของผู้ตรวจสอบภายใน

5. ประสิทธิภาพการดำเนินงานการตรวจสอบภายในของหน่วยบริการปฐมภูมิเครือข่ายโรงพยาบาลร้อยเอ็ด พบว่า หน่วยบริการปฐมภูมิโรงพยาบาลร้อยเอ็ด ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูงมาก (100.0%) รองลงมาอยู่ในระดับสูง (98.5%) สอดคล้องกับการศึกษาของสุธิดา เจริญผล⁷ ได้ศึกษาผลกระทบของระบบควบคุมภายในด้านบัญชีและการเงินที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บัญชีในอุตสาหกรรมบริการเขตภาคกลาง ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นต่อระบบควบคุมภายในด้านบัญชีและการเงินอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณารายด้านมากที่สุด คือ กิจกรรมการควบคุม รองลงมาการติดตามและประเมินผล รองลงมา การประเมินความเสี่ยง รองลงมา สภาพแวดล้อมของการควบคุม น้อยที่สุด คือ สารสนเทศและการสื่อสาร

และความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บัญชี พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณารายด้าน คือ คุณภาพของงบการเงิน รองลงมา ความเชื่อถือได้ของรายงาน รองลงมา ความคุ้มค่า น้อยที่สุด คือ ความทันต่อเวลา ทดสอบสมมติฐาน พบว่า สภาพแวดล้อมการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุมสารสนเทศและการสื่อสาร การติดตามประเมินผล ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บัญชี

ข้อเสนอแนะ

การอบรมให้ความรู้เป็นสิ่งจำเป็น และการจัดทำคู่มือแนวทางการตรวจสอบภายในทำให้หน่วยบริการปฐมภูมิโรงพยาบาลร้อยเอ็ดมีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับถูกต้องมากขึ้น

ควรศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการตรวจสอบภายในหน่วยบริการปฐมภูมิโรงพยาบาลร้อยเอ็ดในการวิจัยครั้งต่อไป ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายผู้บริหารควรให้ความสำคัญและเล็งเห็นความจำเป็นของการตรวจสอบภายในว่ามีส่วนช่วยในการแก้ไข และเสนอแนะแนวทางปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์ร่วมมือจากทีมสหสาขาวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเครือข่ายโรงพยาบาลร้อยเอ็ด ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเครือข่ายโรงพยาบาลร้อยเอ็ดที่ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้อำนวยการโรงพยาบาลร้อยเอ็ดที่อนุญาตให้ทำการศึกษาวิจัย และหัวหน้ากลุ่มงานเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลร้อยเอ็ดที่ให้การสนับสนุน

เอกสารอ้างอิง

1. กระทรวงการคลัง. ที่ กค 0408/ว.107 เรื่อง ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ พ.ศ. 2551. 18 กันยายน 2551.
2. Bloom BS, Hastings JT, Madaus GF. Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning. New York: McGraw-Hill; 1971.
3. ประไพพรรณ โสภา, ขจิต ฌ กาฬสินธุ์, อูระวี คำพิชิต. ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้ทางการตรวจสอบภายในกับประสิทธิผลการตรวจสอบภายในของผู้ตรวจสอบภายในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. 2561;13(1):65-83.
4. รมิดา อินใส, วรวิทย์ เลหาหะเมทธิ. ทศนคติของผู้รับตรวจและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของการตรวจสอบที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายใน กรณีศึกษาสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน. วารสารบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยแม่โจ้. 2562;1(2):20-35.
5. อาทิตยา ดิวงค์. ประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน [อินเทอร์เน็ต]. 2563. [เข้าถึงเมื่อ 8 พฤษภาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก: http://www.ba-abstract.ru.ac.th/AbstractPdf/2563-5-14_1632293297.pdf
6. อรพรรณ แสงศิวะเวทย์. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงานตรวจสอบภายใน [วิทยานิพนธ์]. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2556.
7. สุธิดา เจริญผล. ผลกระทบของระบบควบคุมภายในด้านบัญชีและการเงินที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บัญชีในอุตสาหกรรมบริการเขตภาคกลาง [วิทยานิพนธ์]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีปทุม; 2562.